

Als docent hoef je maar vijf basiswerkvormen in huis te hebben om leerlingen te activeren, zodanig dat zichtbaar wordt of ze leren en wat ze leren: denken-delen-uitwisselen, check in duo's, experts, driestappeninterview en genummerde hoofden ([De Loor, 2017](#)).

In onze lessen komt denken-delen-uitwisselen regelmatig terug, meestal om (voor)kennis te checken en/of te activeren. Deze eenvoudige coöperatieve werkvorm kan voor elk vak in vrijwel elke les toegepast worden en vormt een krachtig middel om alle leerlingen aan het denken te zetten.

Deze werkvorm kent de volgende stappen:

1. de leraar stelt één of meerdere vragen aan de gehele groep.
2. de leerlingen krijgen een paar minuten de tijd om in stilte over het antwoord na te denken (denken).
3. de leerlingen bespreken met elkaar de antwoorden (delen) en formuleren een gezamenlijk antwoord.
4. de leraar vraagt aan één van de leerlingen uit het groepje om hun antwoorden met de klas te delen (uitwisselen).

In de praktijk ziet dit er als volgt uit:

Denken

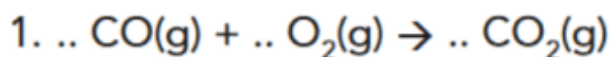
Zet je de werkvorm in aan het begin van een les? Dan activeren leerlingen in deze fase hun voorkennis. De meest invloedrijke factor voor het leren is namelijk dat wat de lerende al weet' (Ausebel, 1968).

Wil je juist checken of leerlingen de leerstof begrepen of onthouden hebben? Dan diepen leerlingen tijdens de denkfase reeds aanwezige kennis op uit hun geheugen. Dit is een zeer effectieve leerstrategie genaamd [retrieval practice](#). Deze zorgt ervoor dat je informatie langer opslaat in het geheugen en minder snel vergeet.

5

Denken - delen - uitwisselen

1. Neem de reactievergelijkingen over en vul de ontbrekende gegevens in met een andere kleur. 3

2. Vergelijk in je groepje en pas aan.
3. Klassikale bespreking met Wheel Decide.

1. De timer zet aan tot actie. Dit kan als een game element gezien worden: je creëert schaarste in tijd.
2. Tijdens het 'denken' moet het absoluut stil zijn en mag er niet gespiekt worden. Op die manier zorgt denken-delen-uitwisselen voor een gelijkwaardige inbreng van leerlingen.
3. Motivatie volgt na succes, niet andersom! (Wiliam 2016). De eerste vraag moet dus voor iedereen te doen zijn (die zijn huiswerk heeft gemaakt of vorige les heeft opgelet).
4. Keep them busy! Voor leerlingen die eerder klaar zijn moet een extra vraag staan, zodat ze anderen niet gaan afleiden.
5. Het denkmoment is het moment waarop jij de aanwezigheidsregistratie kunt doen. NEE! Zittend achter je bureau kun je niet checken of leerlingen het begrepen hebben. Tijdens deze fase krijg je veel informatie over de (voor)kennis van leerlingen. Eis dat leerlingen duidelijk schrijven zodat jij kunt scannen hoe de klas ervoor staat.

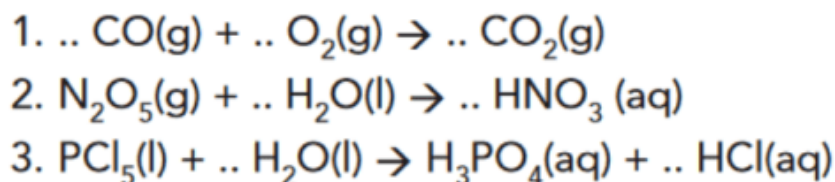
Delen

Leerlingen checken in deze fase elkaars antwoorden en gaan in discussie over verschillen en overeenkomsten. Hierdoor kunnen onjuiste of ontbrekende (voor)kennis (misvattingen en misconcepties) snel geïdentificeerd worden, en waar nodig aangepast. Door ideeën, kennis en meningen uit te wisselen leren leerlingen van én met elkaar.

6

Denken - delen - uitwisselen

1. Neem de reactievergelijkingen over en vul de ontbrekende gegevens in met een andere kleur.

7

8

2. Vergelijk in je groepje en pas aan.
3. Klassikale bespreking met Wheel Decide.

6. Tijdens deze fase is het erg rumoerig.

7. Trap als docent niet in de valkuil om het juiste antwoord in deze fase weg te geven. Stel leerlingen vragen als zij vastlopen; hoe komt het dat jullie antwoorden verschillen? Wat voor informatie / hulp heb je nodig? Welke feedback kun je elkaar geven? Het gaat immers niet alleen om het juiste antwoord, maar vooral ook om het proces.

8. Vaak grijpen leerlingen naar aantekeningen of boek om hun gelijk te bewijzen. Daar wordt dus geleerd!

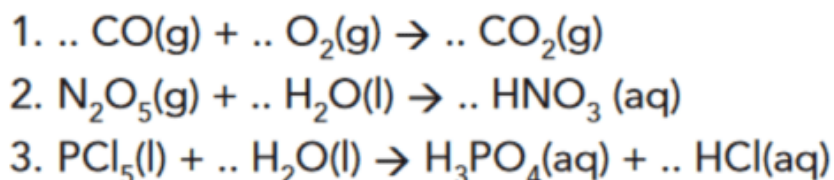
Uitwisselen

Tijdens het 'denken' en 'delen' heb je als docent waardevolle informatie verkregen waarmee jij je vervolgstap kunt bepalen.

- "Van de vorige les is niets blijven hangen, ik moet het nog eens uitleggen";
- "Iedereen snapt het, er hoeft niet besproken te worden";
- "Een aantal leerlingen heeft echt nog extra uitleg nodig";
- etc...

Denken - delen - uitwisselen

1. Neem de reactievergelijkingen over en vul de ontbrekende gegevens in met een andere kleur.

2. Vergelijk in je groepje en pas aan.
3. Klassikale bespreking met Wheel Decide.

9

9. Gebruik bij het bespreken eventueel [een \(digitaal\) hulpmiddel waarmee je leerlingen willekeurig een beurt kunt geven](#). Als leerlingen weten dat zij gezamenlijk verantwoordelijk en individueel aanspreekbaar zijn, wordt de fase van delen nog belangrijker.

Waarom is denken-delen-uitwisselen volgens ons zo'n goede werkvorm?

Denken-delen-uitwisselen geeft de docent inzicht in het leerproces van de leerlingen waarmee hij zijn vervolgstappen kan bepalen om de kans te vergroten dat de leerling de leerdoelen behaalt. Laat dit nou volgens Dylan Wiliam de definitie van formatief evalueren zijn.